

TOUR de France *des Belges*

Belgische hoogte- en dieptepunten
in Frankrijks mooiste

LANNOO | SPECTRUM

INHOUD

GEEL OF NET NIET

Belgen op <i>Tourental</i> : van de eerste winnaars over de 'Allergrootste' tot de recentste 'ereplaatsen'	9
Overzicht Belgische gele truiwinnaars	17
Top 10 Belgische gele truidragers volgens aantal dagen in het geel	19
Gestrand op een zucht van eer: voor eeuwig tweede, voor eeuwig verliezer	21
Overzicht Belgische tweede plaatsen volgens tijdsverschil met eindwinnaar	29

GROEN OF DE KOELE REKENAARS VAN HET PUNTENKLASSEMENT

De groene hattrick van Freddy Maertens: 1976, 1978 & 1981	31
Eric Vanderaerden: groene truiwinnaar 1986	45
Eddy Planckaert: groene truiwinnaar 1988	51
Tom Boonen: groene truiwinnaar 2007	59
Overzicht Belgische groene truiwinnaars	65

HISTORISCHE RITZEGES

Eddy Merckx: het finale verdict van Vincennes	67
Overzicht Belgische ritwinnaars Vélodrome de Vincennes/La Cipale	75
Lucien Van Impe: de Kleine van Mere is groots op de Puy de Dôme	77
Jelle Vanendert: Belgische berggeit slaat de wielerwereld met verstomming op Plateau de Beille	85
Overzicht Belgische winnaars bolletjestrui	91
De tricolore spurtkoningen van de Champs-Élysées: van Walter Godefroot tot Gert Steegmans	93
Overzicht Belgische ritwinnaars op de Champs-Élysées	107
Overzicht Belgische etappewinnaars per Ronde van Frankrijk (1903-2012)	109
Top 10 Belgische etappewinnaars volgens aantal behaalde ritzeges	117

DE LAATSTE DOET HET LICHT UIT

Edwig Van Hooydonck: rode lantaarn 1993	121
Hans De Clercq: rode lantaarn 2003	127
Wim Vansevenant: rode lantaarn 2006, 2007 & 2008	133
Overzicht Belgische 'winnaars' rode lantaarn	139

PECH ONDERWEG, *THE DARK SIDE OF THE TOUR*

Michel Pollentier: een peer gestoven	141
Wilfried Nelissen: geflikt door een flik	145
Jurgen Van den Broeck: gebroken schouder, gebroken droom	149

WIE REED HET VAAKST DE RONDE UIT? EEN UNIEKE RECORDJACHT

Lucien Van Impe: 15 deelnames waarvan 15 keer uitgereden	156
Guy Nulens: 15 deelnames waarvan 13 keer uitgereden	159
Claude Criquelion: 12 deelnames waarvan 11 keer uitgereden	163
Top 10 Belgische recordhouders volgens aantal uitgereden Tours	169

Fotocredits	171
Bronnenlijst	173
Colofon	174

BELGEN OP TOURENTAL

*Van de eerste winnaars
over de 'Allergrootste'
tot de recentste 'ereplaatsen'*

Marcel Kerff, Julien 'Samson' Lootens en Jules Sales. Slechts drie Belgische avonturiers wagen zich op woensdag 1 juli 1903 aan de start van de allereerste Ronde van Frankrijk. En dat kan je op dat moment nog behoorlijk letterlijk nemen. Van de zestig deelnemers hebben er maar liefst vijftig een Frans paspoort. Naast de drie moedige Belgen dagen ook nog vier Zwitsers, twee Duitsers en één Italiaan op. De eerste rit is er meteen eentje om in te kaderen: 467 kilometer van Parijs naar Lyon. De – hoe kan het ook anders – Fransman Maurice Garin wint in een tijd van 17 uur 45 minuten en 13 seconden. Kerff wordt zesde op 1 uur 42 minuten en 55 seconden en is daarmee de enige niet-Franse coureur in de top tien. Gek genoeg is dat op zaterdag 18 juli ook hun respectieve positie na zes etappes goed voor in totaal 2.428 kilometer. Lootens – die één keer tweede en twee keer derde wordt – eindigt als zevende in de eindstand. Slechts 21 renners rijden de eerste Tour uit: zeventien Fransen, twee Belgen, één Duitser en één Italiaan. De toon is gezet voor een rist tricolore Belgische Tour-exploten...

Met een beetje meeval – de eerste vier van het eindklassement worden uiteindelijk gediskwalificeerd wegens verregaande onregelmatigheden – eindigen

een jaar later opnieuw twee Belgen in de top tien: Louis Colsaet wordt zevende en Gustave Drioul tiende. In de vier daaropvolgende edities wacht de Belgische wielervedereld enkel een troosteloze tocht door de woestijn. Geen enkele landgenoot slaagt erin een plaats in de top tien bij elkaar te fietsen. Pas in 1909 breekt Cyrille Van Hauwaert de ban. Hij wint als eerste Belg een Touretappe – op maandag 5 juli de 272 kilometer lange rit van Parijs naar Roubaix – en eindigt knap vijfde in het eindklassement op 55 punten van François Faber, als Luxemburger de eerste niet-Franse winnaar van de Ronde van Frankrijk. Een jaar later wordt Van Hauwaert zelfs vierde. Na de vijfde plaats voor Louis Heusghem in 1911 is het in 1912 eindelijk tijd voor de eerste Belgische eindzege. De West-Vlaming Odile Defraeye is met 49 punten onder meer de Fransen Eugène Christophe (108 punten) en Gustave Garrigou (140 punten) te snel en te slim af. Als klap op de vuurpijl eindigen nog eens zes andere Belgen dat jaar in de top tien: Marcel Buysse (4de), Philippe Thys (6de), Hector Tiberghien (7de), Henri Devroye (8ste), Félicien Salmon (9de) en Alfons Spiessens (10de). Alleen de Fransman Jean Alavoine (5de) slaagt er nog enigszins in de opvallende hegemonie der Belgen te doorbreken. Het voorlopige record van 28 deelnemende Belgische coureurs zal daar wel niet vreemd aan geweest zijn. Daarvoor – in 1904 en 1911 – was twaalf het hoogst aantal landgenoten dat aan de Tourstart verscheen. In 1913 zijn er dat zelfs 38. Tien van de vijftien ritten worden gewonnen door Belgen. Marcel Buysse schrijft er daar liefst zes van op zijn naam. Philippe Thys wint zijn eerste van drie Rondes. Ook in 1914 en 1920 is hij de sterkste. Het is opvallend dat de Tour vanaf 1912 tot en met 1922 alleen maar Belgische eindoverwinnaars kent. Naast Defraeye en Thys winnen ook Firmin Lambot (1919 en 1922) en Léon Scieur (1921) de meest tot de verbeelding sprekende wielervedstrijd ter wereld. De Belgische suprematie had in die periode trouwens nog veel straffere vormen kunnen aannemen, maar van 1915 tot en met 1918 wordt de Tour omwille van de Eerste Wereldoorlog niet gereden. Een opvallende exponent van die Belgische heerschappij in de internationale wielervedereld is de einduitslag van de Tour 1920. Acht Belgen eindigen dat jaar in de top tien waarvan er zeven de eerste zeven plaatsen bezetten: Thys (1ste), Hector Heusghem (2de), Lambot (3de), Scieur (4de), Emile Masson (5de), Louis Heusghem (6de) en Jean Rossius (7de). Jef Vandaele wordt tiende. Slechts twee Fransen – Honoré Barthélémy (8ste) en Félix Goethals (9de) – verbrodden op zondag 25 juli 1920 het Belgisch feestje in Parijs.

Na een derde plaats in 1924 en een tweede plaats in 1925 schiet Lucien Buysse in 1926 de hoofdvogel af. Hij rijdt de tegenstand – in casu de Luxemburger Nicolas Frantz en de Italiaan Bartolomeo Aymo – bijna op anderhalf uur. De broer van Lucien, Jules, eindigt dat jaar op de negende plek. Van de in totaal zeventien etappes worden er zo maar even twaalf gewonnen door een Belgische wielrenner. De Fransen weten nog maar eens niet wat hen overkomt, want ook de andere ritwinsten zijn allemaal voor buitenlandse deelnemers aan hun eigenste Ronde: Frantz wint vier ritten en ook Aymo wint er eentje. Diezelfde Frantz wint zowel in 1927 als in 1928 de Tour, maar daarna is het opnieuw aan een Belg om te zegevieren in de Franse hoofdstad. Lovendegemnaar Maurice De Waele rijdt na een tweede plaats in 1927 en een derde plaats in 1928 voorgoed de tegenstand – met op kop de Italiaan Giuseppe Pancera en Werviknaar Jef Demuyssere – op een hoopje. Begin jaren dertig slaagt enkel diezelfde Demuyssere erin om een ereplaats te behalen in het eindklassement. In 1931 wordt hij tweede op 12 minuten en 56 seconden van de Fransman Antonin Magne. Het is dan vier jaar wachten op een nieuwe Belgische Tourwinnaar. De in Zerkegem geboren Romain Maes wint in 1935 op amper 22-jarige leeftijd de Ronde der Rondes. Hij wint dat jaar ook drie etappes waaronder de eerste van Parijs naar Rijsel en de laatste van Caen naar Parijs. Tussendoor is hij ook nog eens de beste in de rit van Nice naar Cannes. Zijn familienaamgenoot Sylvere uit Zevekote duldt dan weer geen tegenstand in Luchon. En laat het nu net die Sylvere Maes zijn die een jaar later de gele trui in de wacht sleept. In 1936 wint hij ook nog eens vier etappes waaronder drie individuele tijdritten. Drie jaar later, in 1939, is Sylvere Maes opnieuw de strafste in de Tour. Hij wint ook nog eens twee ritten waarmee hij zijn totaal op negen brengt. Van 1940 tot en met 1946 belandt de Ronde van Frankrijk door de Tweede Wereldoorlog in de diepvries.

Op een nieuwe Belgische winnaar is het daarna zoals bekend wachten tot 1969 ofte de intrede van de Kannibaal hemzelf. Van 1947 tot en met 1968 staat telkens wel minstens één Belgische wielrenner in de top tien van het eindklassement van de Tour. Met maar liefst zeven tweede plaatsen en twee derde plaatsen is het ruim twintig jaar lang net niet. Daar maakt niemand minder dan Eddy Merckx, de ‘Allergrootste’, eind jaren zestig duidelijk komaf mee. In 1969 wint hij naast zes ritten zowel het algemeen, het punten- als het bergklassement. Een unicum. Ook in 1970, 1971, 1972 en 1974 is Merckx de allerbeste in Parijs. In 1975 grijpt hij net naast een zesde eindzege.

Lucien Van Impe is voorlopig de laatste Belgische coureur die erin slaagt om de Ronde van Frankrijk te winnen. In 1976 laat de *Kleine van Mere* onder meer de Nederlander Joop Zoetemelk en de Fransman Raymond Poulidor achter zich. "Op de laatste dag van de Tour was er nog een individuele tijdrit van zes kilometer en een afsluitende etappe van negentig kilometer", aldus Van Impe later in Etappe #01. "We arriveerden dus twee keer op de Champs-Élysées. Dat maakte het allemaal nog veel specialer. Het is ongelooflijk als je daar kan rondrijden met die gele trui aan. Het was ronduit prachtig om die supporters te zien staan met mijn portret op hun T-shirt. Toch was ik tijdens de slotetappe verschrikkelijk nerveus. Ik dacht de hele tijd: moest er hier iets gebeuren, wat als ik val... Ik was echt bang en verzamelde de hele ploeg rond mij." Vrees voor niks, want Van Impe wint wel degelijk de Tour. Eenmaal terug thuis weet hij niet wat hij meemaakt. "Ze hadden me verteld dat het groot feest was in België", gaat hij verder. "Eigenlijk kon ik dat moeilijk geloven. Ik dacht dat ze overdreven, maar toen we 's nachts in Mere arriveerden heb ik wat meegemaakt... Het was bijna niet te doen. Ik had de gewoonte om elk jaar na de Tour mijn ouders thuis in het café te bezoeken en de supporters te groeten. Uiteraard wou ik dat ook in 1976 doen. Nu geraakte ik echter bijna niet binnen. En omgekeerd, ik raakte ook bijna niet meer buiten om thuis te gaan slapen. Ook rond mijn huis was er een heuse volkstoeloop. Ik moest via een achterpoortje binnen sluipen. De dag nadien al mocht ik rond een uur of elf op audiëntie op het koninklijk paleis. Toen ik klaarstond om te vertrekken, stonden de mensen al buiten. Op de autosnelweg waren zelfs mensen gestopt om te wuiven omdat ik er voorbij kwam. Het was als het ware een erehaag van in Mere tot in hartje Brussel. Ongelooflijk!" Ook Michel Pollentier (7de) en Freddy Maertens (8ste) staan dat gezegende jaar in de top tien. In 1977, 1981 en 1983 strandt Lucien Van Impe met respectievelijk een derde, tweede en vierde plaats nog dicht bij een tweede eindzege, maar dat is hem helaas niet gegund.

Sindsdien geen enkele Belgische coureur meer trouwens. Van 1977 tot en met 1984 staat wel opnieuw telkens minstens één Belg in de top tien van de Tour. Dat lukt ook in 1986 (5de) en 1990 (9de) met Claude Criquiellion – die in 1984 ook al eens 9de werd –, in 1993 (7de) met Johan Bruyneel, in 1998 (10de) met Axel Merckx en recent uiteraard ook in 2010 (4de) en 2012 (4de) met Jurgen Van den Broeck, die dit jaar zelfs een plaats in de top drie ambieert. "Ik werd nu al twee keer vierde, twee keer net naast het podium dus", aldus Van den

Broeck daarover. "Dat betekent evenwel dat de top drie binnen handbereik ligt. Elke Ronde van Frankrijk is natuurlijk anders en heel moeilijk te voorspellen. Met dezelfde conditie kan je zowel zevende als derde worden. Het enige wat je kan doen is gedreven trainen en er dan voluit voor gaan. Maar de Tour kan je uiteraard niet op voorhand uittekenen..."

BELGISCHE WINNAARS GELE TRUI

1912	Odile Defraye
1913	Philippe Thys
1914	Philippe Thys
1919	Firmin Lambot
1920	Philippe Thys
1921	Léon Scieur
1922	Firmin Lambot
1926	Lucien Buysse
1929	Maurice De Waele
1935	Romain Maes
1936	Sylvère Maes
1939	Sylvère Maes
1969	Eddy Merckx
1970	Eddy Merckx
1971	Eddy Merckx
1972	Eddy Merckx
1974	Eddy Merckx
1976	Lucien Van Impe

TOP 10 BELGISCHE GELE TRUIDRAGERS

	NAAM	AANTAL DAGEN	JAARTAL(LEN)
1	Eddy Merckx	96	1969-1972, 1974 & 1975
2	Philippe Thys	37	1913, 1914 & 1920
3	Sylvère Maes	26	1936, 1937 & 1939
4	Romain Maes	21	1935
5	Odile Defraye	16	1912 & 1913
	Maurice De Waele	16	1929
6	Léon Scieur	14	1921
7	Joseph Bruyère	12	1974 & 1978
	Lucien Van Impe	12	1976
8	Gilbert Desmet I	11	1956 & 1963
	Georges Vandenberghe	11	1968
9	Freddy Maertens	9	1976
10	Lucien Buysse	8	1926
	Rudy Pevenage	8	1980

GESTRAND OP EEN ZUCHT VAN EER

Voor eeuwig tweede, voor eeuwig verliezer

Voorlopig wonnen tien Belgische wielrenners de Ronde van Frankrijk. Dankzij vier meervoudige winnaars is ons land goed voor in totaal achttien eindoverwinningen. Daarmee prijken we op een mooie tweede plaats – geprangd tussen Frankrijk (36) en Spanje (12) – in het klassement der overwinningen per land. Gaandeweg grossierde België echter ook in tweede plaatsen. Tot nu strandden liefst dertien coureurs in de Tour op een zucht van eer. Twee van hen – Hector Heusghem in 1920 en 1921 en Stan Ockers in 1950 en 1952 – zelfs tot twee keer toe. Verschrikkelijk frustrerend uiteraard, maar nog niks vergeleken met de Nederlander Joop Zoetemelk – eindwinnaar in 1980 – die maar liefst zes keer tweede werd. Gelukkig wisten vier Belgische eeuwige ‘verdoemden’ vroeger of later ook wel de Ronde te winnen: Lucien Buysse, Maurice De Waele, Eddy Merckx en Lucien Van Impe. Een overzicht volgens tijdsverschil...

SECONDENSPEL

De grootste pechvogel is met mijlen voorsprong nog steeds Herman Van Springel. In 1968 verovert hij al vroeg in de Tour de gele trui, maar die moet hij al even snel weer afstaan. Daarna rijdt een landgenoot, de West-Vlaming Georges Vandenberghe, zich dagenlang – elf in totaal – in de kijker als klas-

sementsleider. Ook hij moet de fel begeerde leiderstrui echter weer afstaan. Intussen gaat de laatste week van de Ronde in. Nog drie landgenoten – Herman Van Springel (4de), Ferdi Bracke (5de) en Walter Godefroot (10de) – prijken in de top tien. Op donderdag 18 juli staat er nog een zware rit op het programma met een paar nijldige beklimmingen. Van Springel wordt knap derde na de Brit Barry Hoban en de Italiaan Franco Bitossi. Dankzij die podiumplaats neemt hij de gele trui over van de Spanjaard Gregorio San Miguel. Definitief zo lijkt wel. Al blijven de verschillen steeds speelbaar. Met nog één koersdag te gaan heeft Van Springel twaalf seconden voorsprong op San Miguel en zestien op de Nederlander Jan Janssen. Op zondag 21 juli – de Belgische nationale feestdag nota bene – staat nog een etappe van 136 kilometer en een afsluitende individuele tijdrit van 55,2 kilometer op het programma. Na het eerste deel van die finale koersopdracht blijven de tijdsverschillen tussen Van Springel, San Miguel en Janssen ongewijzigd. De tijdrit belooft razend spannend te worden met nog zeven renners op een zakdoek. Het tijdsverschil tussen de Belgische gele truidrager en de zevende in de stand – met Bracke ook al een landgenoot – bedraagt net geen twee minuten. Herman Van Springel is een betere tijdrijder dan Jan Janssen. Het kan, nee, mag niet meer foutlopen. Vervolgens gebeurt het onvermijdelijke... Janssen rijdt de tijdrit van zijn leven, terwijl Van Springel zwicht onder de druk. De Nederlander klokt af op 1 uur 20 minuten en 9 seconden. Van Springel wordt tweede op 54 seconden. In de eindstand wipt Janssen over de onfortuinlijke *Monsieur Bordeaux-Paris*, die de Tour uiteindelijk verliest met een tijdsverschil van amper 38 seconden. Verwaarloosbaar klein. Zeker als je weet dat beide heren net geen 4.685 gefietste kilometers in de benen hebben. Een koleriek baasje zou ter plekke wellicht al zijn haar uittrekken, maar niet zo de immer minzame Van Springel. Hij gaat alleen op een bankje zitten en huilt hete tranen. Ontroostbaar is een understatement. “Iedereen die me ontmoet, begint steeds over die beruchte Ronde van Frankrijk van 1968”, aldus Van Springel jaren later in een kranteninterview. “Ik denk dat ik door die onwaarschijnlijke afloop enorm veel sympathie heb opgewekt bij de neutrale toeschouwers. Het gaat zelfs zo ver dat veel mensen nog perfect weten wat ze aan het doen waren of waar ze zich bevonden op het tijdstip van die afsluitende tijdrit. Net zoals bij de moord op de Amerikaanse president Kennedy in 1963. Tuurlijk was dat verlies een bijzonder harde noot om kraken. Dagenlang heb ik het enorm zwaar gehad, omdat ik mijn enige kans om de Tour te winnen op zo’n ellendige manier in rook zag opgaan. En dan spreek ik nog niet eens

over de financiële kant van de zaak. Mijn contracten voor de na-Tourcriteriums waren allemaal al opgemaakt voor we Parijs bereikten. Toen ik plots tweede werd, werden die in één klap allemaal tot de helft gereduceerd. Plus natuurlijk ook het bijkomende verlies aan publicitaire inkomsten. Tussen de eerste en de tweede plaats in de Tour gaapt een enorme kloof, dat moet je mij niet vertellen." Kans definitief verkeken. Een jaar later doet ene Eddy Merckx zijn intrede om meteen zijn eerste van vijf Rondes van Frankrijk te winnen.

MINUTENSPEL

En laat het nu net diezelfde Merckx zijn die in 1975 botst op het voorlopig tweede kleinste verschil tussen een Belgische eindwinst en een Belgische tweede plaats. Slechts 2 minuten en 47 seconden. Dat is de voorsprong die de Fransman Bernard Thévenet in Parijs overhoudt na welgeteld 3.999 gereden Tourkilometers. Ook behoorlijk dramatisch natuurlijk, zeker gezien het koersverloop waarbij een slag van een Franse wielerhooligan in Merckx' leverstreek bepalend zal blijken, maar met dat verschil dat Eddy Merckx op dat moment al vijf keer de Ronde der Rondes gewonnen heeft. In 1977 neemt hij voor de zevende en laatste keer deel aan de Tour. Merckx finisht dat jaar als zesde op 12 minuten en 38 seconden van eindwinnaar... Thévenet. Slechts veertien seconden verwijderd van de top vijf. Lucien Van Impe – die in 1981 als tweede eindigt – wordt een jaar na zijn Tourzege dan weer derde op 3 minuten en 32 seconden van de gloriërende Fransman. Eerder zagen ook renners als Jean Brankart en Jef Planckaert hun droom om de Ronde van Frankrijk te winnen binnen de 'vijf minutengrens' in rook opgaan. In 1955 is de Franse coureur Louison Bobet de ongelukkige Brankart op een parcours van ruim 4.476 kilometer 4 minuten en 53 seconden te snel af. In 1962 overkomt Planckaert bijna krek hetzelfde: hij maalt de opgelegde 4.274 kilometer 4 minuten en 59 seconden trager af dan de legendarische Jacques Anquetil, die daarmee zijn derde van in totaal vijf eindoverwinningen boekt.

DUBBELE PECH

De volgende in het rijtje eeuwige tweedes is misschien wel de meest ongelukkige Ronderenner ooit. Stan Ockers neemt in totaal acht keer deel aan de Ronde van Frankrijk. Alleen bij zijn eerste deelname in 1948 slaagt hij er niet in een plaatsje te veroveren bij de tien beste klassementsrijders. Hij wordt